

**Государственная итоговая аттестация по образовательным программам
основного общего образования в форме основного государственного экзамена
(ОГЭ)**

Спецификация
контрольных измерительных материалов для проведения в 2022 году
основного государственного экзамена
по МАРИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

подготовлена кафедрой марийской филологии и культурологии
ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования»

2022 ийын тўн школым тунем пытарыше-влаклан
марий йылме дене экзамен паша

1 вариант

Район

Ола

Школ

Класс

Фамилий

Лўм

Ачалўм

Паша радамым умылтарымаш

Экзамен паша кок ужаш гыч шога: диктантым возымаш, диктант текст почеш грамматический паша-влакым шуктымаш.

Тичмаш экзамен пашалан 2 шагат (120 минут) пуалтеш.

Диктант текст кум гана лудалтеш. Икымше гана лудмо годым нимомат возыман огыл, текстын содержанияжым, абзац шотым эскерыман. Кокымшо гана лудмо годым диктант возалтеш. Кумшо гана лудмаш түрлө экшыкым төрлаш йöным ышта.

Экзамен пашан кокымшо ужашыже диктант текст почеш ышталтеш. Тидым куштылгырак ышташ манын, текстыште ойлончо-влакын радамыштым карандаш дене палемдыман. Чылаже лу заданий пуалтеш. Нине заданийлаште вашмут-влак ик шомак (але икмыняр шомак), буква (але икмыняр буква) дене ончыкталтыт. Нуным кажне заданий почеш вашмутлан ойырымо вереш палемдыман.

Вашмутым йонгылыш палемдыме гын, тудым удыралаш, чын вариантым возаш кўлеш.

Пашам ыштыме годым черновикым кучылташ лиеш. Черновикыште возымо паша аклыме годым шотыш огеш налалт.

Заданий-влакым ыштыме почеш налме балл-влак ушалтыт. Пуымо паша-влакым сайын шукташ да шуkyрак баллым погаш тыланена.

Пашада ушныжо!

1 вариант

1. Кавам йўштö пуш леведын. 2. Теле кече йошкарген, сергам чиен. 3. Кок могырышто, кече деч ятыр тораште, тул менге-влак шогат. 4. Мардеж изишат ок пуал. 5. Кўшыч кычык йога, лум ўмбалым чинче тўсыш савыра. 6. Йўштö кече ваштареш чинче падыраш-влак сылнын койын йўлат, йыли-юли йылгыжал, шинчам лумат. 7. Курык тайыл воктенысе чодыра пöрш дене леведалтын. 8. Чалемше вуян шўдияш кугызала койын, куэ-влак шогат... 9. Теле пўртўс! 10. Могай сылне, могай куштылго, а чатлама йўштö кузе шўргым чывыштылеш. 11. Чодыра воктене Лядко ял коеш. 12. Тудо пушентгыла йымалне пуйто йўштö деч йымен шинча, пургыж дене леведалтын. 13. Тудлан шокшо. 14. Тушечын корно шуйна. 15. Корно, ялым лектын, кўвар гоч вонча, ятыр верым куэрла тўр дене эрта, а варажым чодыраш пурен йомеш.

16. Ожно тиде корно дене шагал коштыныт, тудо ял корнылан гына шотлалтын. 17. А кызыт тудым кугемдаш шонат. 18. Тыште ең-влак пашам ыштат. 19. Нуно, лумым куэн, корным кумдандат. 20. Почешышт кок могырыш лум пырдыж кушкын кодеш. (*Н. Лекайн семын. 138 мут.*)

Паша влак:

Нине заданийлаште вашмут-влак ик шомак (але икмыняр шомак), буква (але икмыняр буква) дене ончыкталтыт. Нуным икымше номеран вашмут бланкеш возыман.

1. 6-шо ойлончышто тыгай мутым палемдыза, кушто йўкшö буква деч шукырак.

Вашмут: _____ .

2. 8-ше ойлончышто йыгырмутым ойырен возыза.

Вашмут: _____ .

3. 2-шо ойлончышто диалект мутым ойырыза.

Вашмут: _____ .

4. 11-ше ойлончо гыч шкелўмым (собственный лўм мут) возен лука.

Вашмут: _____ .

5. 1-ше ойлончысо леведын шомаклан синонимым возыза.

а) *шуйнен*

в) *чевертен*

б) *пўрден*

г) *шукемын*

Вашмут: _____ .

6. 12-шо ойлончо гыч шуко чотым ончыктышо суффиксан мутым возен лука.

Вашмут: _____ .

7. Ойыралтше деепричастный савыртышан ойлончым палемдыза.

а) 5

в) 9

б) 6

г) 16

Вашмут: _____ .

8. Икгай членан ойлончым палемдыза.

а) 1

в) 7

б) 3

г) 15

Вашмут: _____ .

9. 7-ше ойлончын грамматический рудыжым возен лукса.

Вашмут: _____ .

10. 20-шо ойлончо гыч йыжыган (составной) сказуемыйым возен лукса.

Вашмут: _____ .

Пашам аклыме критерий-влак

Кодификатор

	Тергыме шинчымаш-влак	Паша лум
	Орфографий. Мут-влакым чын возымаш	Диктант
	Пунктуаций. Ойлончышто чарналтыш палым шындымаш	
	Фонетике. Йук ден буква-влак коклаште ойыртмаш	Йодыш-влаклан вашештымаш
	Лексике ден фразеологий. Тун умылымашым палымаш	
	Морфемике. Мут ышталтмаш. Мутым состав дене лончылымаш	
	Морфологий. Ойлымаш ужашым палымаш	
	Синтаксис. Тыглай да кыдежан ойлончо-влакым палымаш	

Спецификаций

Экзамен кок ужаш гыч шога. Икымше ужаш – диктант, кокымшо – диктант текст почеш пашам ыштымаш.

Экзамен пашам ышташ чылаже 2 шагат (120 минут) пуалтеш.

Пашам аклымаш

1 ужаш

Диктантым тергыме годым Марий йылме дене тун школлан примерный программалан энгертыман (Йошкар-Ола, 2013. С. 54-55.)

Экзаменын икымше ужашыжлан 10 баллым налаш лиеш.

Диктантым тыгай тун амал (критерий) дене аклат

Амал-влак		балл
ДК1	Орфографий нормым шуктымаш	
	Орфографий йонылыш уке але ик йонылыш уло	5
	Кок йонылыш	4
	Кум йонылыш	3
	Ныл йонылыш	2
	Вич йонылыш	1
	Куд але утларак йонылыш	0
ДК2	Пунктуаций нормым шуктымаш	
	Пунктуаций йонылыш уке але ик йонылыш уло	5
	Кок йонылыш	4
	Кум йонылыш	3
	Ныл йонылыш	2
	Вич йонылыш	1
	Куд але утларак йонылыш	0

2 ужаш

Экзаменын кокымшо ужашыже 10 йодыш гыч шога. Кажне чын вашмутлан ик балл пуалтеш.

Кокымшо ужашлан вашмут-влак:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
йыли-юли	шўдияш	сергам	Лядко	б)	пушенгыла	б)	г)	чодыра леведалтын	кушкын кодеш

Экзамен пашалан эн шукыжо 20 балл пуалтеш.

Балл-влакым отметкыш тыгай шкала дене вашталтыман:

Отметке	«2»	«3»	«4»	«5»
Балл	0 – 7	8 – 13	14 – 17	18 – 20

**Государственная итоговая аттестация по образовательным программам
основного общего образования в форме основного государственного экзамена
(ОГЭ)**

Спецификация
контрольных измерительных материалов для проведения в 2022 году
основного государственного экзамена
по МАРИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

подготовлена кафедрой марийской филологии и культурологии
ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования»

2022 ийын тўн школым тунем пытарыше-влаклан
марий йылме дене экзамен паша

2 вариант

Район

Ола

Школ

Класс

Фамилий

Лўм

Ачалўм

Паша радамым умылтарымаш

Экзамен паша кок ужаш гыч шога: диктантым возымаш, диктант текст почеш грамматический паша-влакым шуктымаш.

Тичмаш экзамен пашалан 2 шагат (120 минут) пуалтеш.

Диктант текст кум гана лудалтеш. Икымше гана лудмо годым нимомат возыман огыл, текстын содержанияжым, абзац шотым эскерыман. Кокымшо гана лудмо годым диктант возалтеш. Кумшо гана лудмаш түрлө экшыкым төрлаш йöным ышта.

Экзамен пашан кокымшо ужашыже диктант текст почеш ышталтеш. Тидым куштылгырак ышташ манын, текстште ойлончо-влакын чотыштым карандаш дене палемдыман. Чылаже лу заданий пуалтеш. Нине заданийлаште вашмут-влак ик шомак (але икмыняр шомак), буква (але икмыняр буква) дене ончыкталтыт. Нуным кажне заданий почеш вашмутлан ойырымо вереш палемдыман.

Вашмутым йонгылыш палемдыме гын, тудым удыралаш, чын вариантым возаш кўлеш.

Пашам ыштыме годым черновикым кучылташ лиеш. Черновикыште возымо паша аклыме годым шотыш огеш налалт.

Заданий-влакым ыштыме почеш налме балл-влак ушалтыт. Пуымо паша-влакым сайын шукташ да шуkyрак баллым погаш тыланена.

Пашада ушныжо!

2 вариант

1. Тудын шўмжō кайык пыжаш гай шокшо, памаш вўд гай яндар ыле.
2. Мый дечем ятырак самырык улмыжлан кōра тыглайын гына Юрик манынам.

3. Юрий дене коктын шинчавўд гаяк яндар вўдан Элнетыш йоген лекше
Ўшўт воктенысе чодыраште кайыквусым поктыл коштна. 4. Кечывал шумек, изи
олыкышто шкет шогышо кудыр вуян куэн ўмылешыже каналташ шична.

5. Шыже тылзе тўналын гына. 6. Игече але кенежымсе гаяк ояр, шокшо.
7. Вуй ўмбалне сово лопкыт пылат ок кой. 8. Туге гынат южышто шыже лишемме
палынак шижалтеш: олык ўмбач пуалше изи мардеж юалге; ужар вуян
пушентгыште саргайыше лышташ-влак коедат, пуйто ала-кō шōртньō вўдым
шыжыктен коден. 9. Южо тыгай саремаш тўналше лышташ лыве семын чонешта,
мландымбаке чўчкен вола. 10. Тидым ужын, йолташем мутланаш тўнале:

11. – Палет, мыйын авам ойла ыле, пуйто шыжым пушенге лышташ ойган
мурым мурен велеш...

12. Муралтенак колтыш. 13. Мый шижам: теле вашеш йорлешт толшо
пўртўс тудым ойгандара. (*А. Мичурин-Азмекей. 181 мут*)

Паша-влак.

Нине заданийлаште вашмут-влак ик шомак (але икмыняр шомак), буква
(але икмыняр буква) дене ончыкталтыт. Нуным икымше номеран вашмут
бланкеш возыман.

1. 4-ше ойлончышто тыгай мутым палемдыза, кушто йўкшō буква деч
шукырак.

Вашмут: _____

2. 9-ше ойлончо гыч йыгырмутым возен лука.

Вашмут: _____

3. 9-ше ойлончышто диалект мутым ойырыза.

Вашмут: _____

4. 3-шо ойлончо гыч шкелўм-влакым (собственный лўм мут-влакым) возен
лука.

Вашмут: _____

5. 2-шо ойлончысо *самырык* шомаклан синонимым возыза.

а) сылне

в) сӧрал

б) рвезе

г) писе

Вашмут: _____

6. 8-ше ойлончо гыч шуко чотым ончыктышо суффиксан мутым возен лука.

Вашмут: _____

7. Ойыралтше деепричастный савыртышан ойлончым палемдыза.

а) 4

в) 11

б) 8

г) 13

Вашмут: _____

8. Икгай членан ойлончым палемдыза.

а) 3

в) 1

б) 8

г) 13

Вашмут: _____

9. 6-шо ойлончын грамматический рӱдыжым возен лука.

Вашмут: _____

10. 4-ше ойлончо гыч йыжыган (составной) сказуемыйым возен лука.

Вашмут: _____

Пашам аклыме критерий-влак

Кодификатор

	Тергыме шинчымаш-влак	Паша лум
	Орфографий. Мут-влакым чын возымаш	Диктант
	Пунктуаций. Ойлончышто чарналтыш палым шындымаш	
	Фонетике. Йук ден буква-влак коклаште ойыртм	Йодыш-влаклан вашештымаш
	Лексике ден фразеологий. Тун умылымашым палымаш	
	Морфемике. Мут ышталтмаш. Мутым состав дене лончылымаш	
	Морфологий. Ойлымаш ужашым палымаш	
	Синтаксис. Тыглай да кыдежан ойлончо-влакым палымаш	

Спецификаций

Экзамен кок ужаш гыч шога. Икымше ужаш – диктант, кокымшо – диктант текст почеш пашам ыштымаш.

Экзамен пашам ышташ чылаже 2 шагат (120 минут) пуалтеш.

Пашам аклымаш

1 ужаш

Диктантым тергыме годым Марий йылме дене тун школлан примерный программылан энгертыман (Йошкар-Ола, 2013. С. 54-55.)

Экзаменын икымше ужашыжлан 10 баллым налаш лиеш.

Диктантым тыгай тун амал (критерий) дене аклат

Амал-влак		балл
ДК1	Орфографий нормым шуктымаш	
	Орфографий йонгылыш уке але ик йонгылыш уло	5
	Кок йонгылыш	4
	Кум йонгылыш	3
	Ныл йонгылыш	2
	Вич йонгылыш	1
	Куд але утларак йонгылыш	0
ДК2	Пунктуаций нормым шуктымаш	
	Пунктуаций йонгылыш уке але ик йонгылыш уло	5
	Кок йонгылыш	4
	Кум йонгылыш	3
	Ныл йонгылыш	2
	Вич йонгылыш	1
	Куд але утларак йонгылыш	0

2 ужаш

Экзаменын кокымшо ужашыже 10 йодыш гыч шога. Кажне чын вашмутлан ик балл пуалтеш.

Кокымшо ужашлан вашмут-влак:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
вуян	мландымбаке	саремаш	Юрий, Элнетыш, Ўшүт	б)	лышташ- влак	а)	в)	игече ояр, шокшо	каналташ шична

Экзамен пашалан эн шукыжо 20 балл пуалтеш.

Балл-влакым отметкыш тыгай шкала дене вашталтыман:

Отметке	«2»	«3»	«4»	«5»
Балл	0 – 7	8 – 13	14 – 17	18 – 20

**Государственная итоговая аттестация по образовательным программам
основного общего образования в форме основного государственного экзамена
(ОГЭ)**

Спецификация
контрольных измерительных материалов для проведения в 2022 году
основного государственного экзамена
по МАРИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

подготовлена кафедрой марийской филологии и культурологи
ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования»

2022 ийын тўн школым тунем пытарыше-влаклан
марий йылме дене экзамен паша

3 вариант

Район

Ола

Школ

Класс

Фамилий

Лўм

Ачалўм

Паша радамым умылтарымаш

Экзамен паша кок ужаш гыч шога: диктантым возымаш, диктант текст почеш грамматический паша-влакым шуктымаш.

Тичмаш экзамен пашалан 2 шагат (120 минут) пуалтеш.

Диктант текст кум гана лудалтеш. Икымше гана лудмо годым нимомат возыман огыл, текстын содержанияжым, абзац шотым эскерыман. Кокымшо гана лудмо годым диктант возалтеш. Кумшо гана лудмаш түрлө экшыкым төрлаш йöным ышта.

Экзамен пашан кокымшо ужашыже диктант текст почеш ышталтеш. Тидым куштылгырак ышташ манын, текстште ойлончо-влакын чотыштым карандаш дене палемдыман. Чылаже лу заданий пуалтеш. Нине заданийлаште вашмут-влак ик шомак (але икмыняр шомак), буква (але икмыняр буква) дене ончыкталтыт. Нуным кажне заданий почеш вашмутлан ойырымо вереш палемдыман.

Вашмутым йонгылыш палемдыме гын, тудым удыралаш, чын вариантым возаш кўлеш.

Пашам ыштыме годым черновикым кучылташ лиеш. Черновикыште возымо паша аклыме годым шотыш огеш налалт.

Заданий-влакым ыштыме почеш налме балл-влак ушалтыт. Пуымо паша-влакым сайын шукташ да шуkyрак баллым погаш тыланена.

Пашада ушныжо!

3 вариант

1. Кече шокшо. 2. Каваште ик лапчык пылат огеш кой. 3. Йонгыдо пасум шергылтарен, турий-влак муралтат. 4. Мланде йөршын кошкен. 5. Корнышто южо вере пуракат түргалташ тўналын. 6. Коклан-коклан ага ўмбалне куралше-влак койыт. 7. Нуно шошо ага пашашке лектыныт.

8. Эчан корно дене Лапсола могырыш ошкылеш, йырым-йыр пасу мучко ончыштеш. 9. Шочмо мландыжым ончен, чонжо куана: чыла вере палыме, изи годсек тунемме вершөр. 10. Чылажат але марте илен толмо корным ушештара. 11. Теве Эчан Изьер турашке шуо. 12. Тудо тышке изиж годым йўштылаш коштын. 13. Йоча-влак ўчашен йўштылыныт: кў ик кечыште кунар гана вўдыш пура. 14. Эчан шукуж годым вуй кошкен шудеак йўштылын. 15. Тыге кечыште кумлышкат шуктен. 16. Эчан Изьер ўмбаке ятыр жап ончен шогыш. 17. Вара, тарванен, ончыко ошкыльо. 18. Шапер коремыш шушаш годым корем нер гыч йолгорно дене волен кайыш. 19. Онча – ваштарешыже ен толеш. 20. «Тиде кў?» – шоналтыш Эчан. 21. Ен тудын деке казыр ошкыл вола.

22. – О, кўм ужам! – мўндырчак ен кычкыра, Эчан деке писын толеш.

23. – Иван Андрейыч! – шоктыш Эчан. (*Н. Лекайн семын. 143 мут.*)

Паша-влак:

Нине заданийлаште вашмут-влак ик шомак (але икмыняр шомак), буква (але икмыняр буква) дене ончыкталтыт. Нуным икымше номеран вашмут бланкеш возыман.

1. 5-ше ойлончышто тыгай мутым палемдыза, кушто йўкшў буква деч шукурак.

Вашмут: _____ .

2. 15-ше ойлончышто йыгырмутым муза.

Вашмут: _____ .

3. 21-ше ойлончышто диалект мутым ойырыза.

Вашмут: _____ .

4. 18-ше ойлончо гыч шкелўмым (собственный лўм мут) возен лука.

Вашмут: _____ .

5. 16-шо ойлончысо *ятыр* шомаклан синонимым возыза.

а) *шуко*

в) *чўдў*

б) *шагал*

г) *икмыняр*

Вашмут: _____ .

6. 13-шо ойлончо гыч шуко чотым ончыктышо суффиксан мутым возен лука.

Вашмут: _____ .

7. Ойыралтше деепричастный савыртышан ойлончым палемдыза.

а) 2

в) 12

б) 3

г) 15

Вашмут: _____ .

8. Икгай членан ойлончым палемдыза.

а) 6

в) 13

б) 8

г) 20

Вашмут: _____ .

9. 7-ше ойлончын грамматический рӱдыжым возен лука.

Вашмут: _____ .

10. 12-шо ойлончо гыч йыжыган (составной) сказуемыйым возен лука.

Вашмут: _____ .

Пашам аклыме критерий-влак

Кодификатор

	Тергыме шинчымаш-влак	Паша лум
	Орфографий. Мут-влакым чын возымаш	Диктант
	Пунктуаций. Ойлончышто чарналтыш палым шындымаш	
	Фонетике. Йук ден буква-влак коклаште ойыртём	Йодыш-влаклан вашештымаш
	Лексике ден фразеологий. Тун умылымашым палымаш	
	Морфемике. Мут ышталтмаш. Мутым состав дене лончылымаш	
	Морфологий. Ойлымаш ужашым палымаш	
	Синтаксис. Тыглай да кыдежан ойлончо-влакым палымаш	

Спецификаций

Экзамен кок ужаш гыч шога. Икымше ужаш – диктант, кокымшо – диктант текст почеш пашам ыштымаш.

Экзамен пашам ышташ чылаже 2 шагат (120 минут) пуалтеш.

Пашам аклымаш

1 ужаш

Диктантым тергыме годым Марий йылме дене тун школлан примерный прграммылан энертывман (Йошкар-Ола, 2013. С. 54-55.)

Экзаменын икымше ужашыжлан 10 баллым налаш лиеш.

Диктантым тыгай тун амал (критерий) дене аклат

Амал-влак		балл
ДК1	Орфографий нормым шуктымаш	
	Орфографий йонылыш уке але ик йонылыш уло	5
	Кок йонылыш	4
	Кум йонылыш	3
	Ныл йонылыш	2
	Вич йонылыш	1
	Куд але утларак йонылыш	0
ДК2	Пунктуаций нормым шуктымаш	
	Пунктуаций йонылыш уке але ик йонылыш уло	5
	Кок йонылыш	4
	Кум йонылыш	3
	Ныл йонылыш	2
	Вич йонылыш	1
	Куд але утларак йонылыш	0

2 ужаш

Экзаменын кокымшо ужашыже 10 йодыш гыч шога. Кажне чын вашмутлан ик балл пуалтеш.

Кокымшо ужашлан вашмут-влак:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
южо	кумлышкат	казыр	Шапер	а)	йоча- влак	б)	б)	нуно лектыныт	йӱштылаш коштын

Экзамен пашалан эн шукыжо 20 балл пуалтеш.

Балл-влаклам отметкыш тыгай шкала дене вашталтыман:

Отметке	«2»	«3»	«4»	«5»
Балл	0 – 7	8 – 13	14 – 17	18 – 20